

Ελληνική Οικονομική Ιστορία
1830-1940

Μιχάλης Ρηγίνος

Ύλη Μαθήματος

Εισαγωγή στη Νεοελληνική Οικονομική Ιστορία

(18ος-20ος ΑΙΩΝΑΣ)

Χρ. ΑΓΡΙΑΝΤΩΝΗ - Εγ. ΜΠΟΥΡΝΟΒΑ - Κ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΠΡΟΓΟΥΛΑΚΗΣ - Μ. ΡΗΓΙΝΟΣ - Τζ. ΧΑΡΑΛΑΥΤΗ - Χρ. ΧΑΤΖΗΙΩΣΗΦ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ

ιστορίας
μάθηση 2

τυπωθήτω
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ

1. Διδακτικό Εγχειρίδιο

Β. Κρεμμυδάς, Εισαγωγή στη Νεοελληνική Οικονομική Ιστορία, Τυπωθήτω.

Κεφάλαια

Ε. Μπουρνόβα – Γ. Προγουλάκης, Ο Αγροτικός Κόσμος 1830-1940, σ. 45-104

Χρ. Αγριαντώνη, Οικονομία και Εκβιομηχάνιση στην Ελλάδα του 19ου Αιώνα, σ.145-176

Μ. Ρηγίνος, Η Ελληνική Βιομηχανία, 1900-1940 σ.177-224

2. Οι διαφάνειες των μαθημάτων

Αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος I

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι τις παραμονές του Β Παγκοσμίου Πολέμου.

Η έμφαση βεβαίως θα δοθεί στην οικονομική πραγματικότητα.

Ωστόσο μεγάλο ρόλο στην διαμόρφωση του οικονομικού γίνεσθαι, ειδικότερα στην περίπτωση της Ελλάδας, παίζουν το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο οι ιδέες, οι ιδεολογίες, και οι νοοτροπίες των ανθρώπων. Δηλαδή τα οράματα, οι φιλοδοξίες οι προκαταλήψεις τους.

Έτσι στις προσεγγίσεις μας θα πρέπει πάντα να βλέπουμε ένα συνολικό σχήμα στο οποίο συνδέονται, η οικονομική ιστορία, η κοινωνική ιστορία, η πολιτική ιστορία, και η ιστορία της ιδεολογίας.

Π.χ. Τα αίτια μιας κυβερνητικής μεταβολής δεν είναι μόνο πολιτικά, είναι και οικονομικά και κοινωνικά και πολιτικά. Όπως πολλαπλά είναι και τα αίτια ενός φορολογικού μέτρου, ενός πολέμου, μιας απεργίας, μιας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

(Μεγάλη Ιδέα, Μικρασιατική Καταστροφή, Μνημόνια)

Αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος II

Στόχος αυτού του μαθήματος δεν είναι να διηγηθούμε «τι έγινε» αλλά να εξηγήσουμε και να κατανοήσουμε τι έγινε.

Να περιγράψουμε και να ερμηνεύσουμε πως οι άνθρωποι, που έζησαν στα όρια του σύγχρονου και συνεχώς μεταβαλλόμενου ελληνικού κράτους, προσπάθησαν να διαμορφώσουν την ιστορία τους και πως αντιδρούσαν στην εκάστοτε μεταβαλλόμενη συγκυρία.

Με άλλα λόγια θα πρέπει να εξηγήσουμε και να κατανοήσουμε πως, σε διάστημα μόλις 200 ετών η Ελλάδα, από μια μικρή και φτωχή επαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μετασχηματίστηκε, έως το τέλος του 20ου αιώνα, σε μια ανεπτυγμένη οικονομία της Δύσης, όπως εξακολουθεί να είναι, σύμφωνα με όλους τους διεθνείς οργανισμούς, παρά το εισοδηματικό σοκ που έχει υποστεί λόγω της παρατεταμένης κρίσης.

Μια ανάπτυξη που επιτεύχθηκε παρά τις καταστροφές που η χώρα αυτή υπέστη σε αλλεπάλληλους πολέμους και εμφύλιες συγκρούσεις και παρά τις στρατιωτικές δαπάνες που ήταν συνεχώς επί ενάμιση αιώνα, από τις υψηλότερες στον κόσμο.

Αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος III

Θα παρακολουθήσουμε την οικονομική πορεία της Ελλάδας μέσω της διαρκώς μεταβαλλόμενης διασύνδεσης αφενός με ένα διεθνές περιβάλλον, το οποίο επιβάλλει μια σειρά από κανόνες που συνήθως δεν είναι δυνατόν να παραβιαστούν ατιμωρητί, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο και αφετέρου με τους εγχώριους παράγοντες όπως η αξιοποίηση των συντελεστών της παραγωγής, αλλά και τις κρατικές – πολιτικές επιλογές ως θεμελιώδους μηχανισμού που διαμορφώνει τους κανόνες του παιχνιδιού.

Περίγραμμα του Μαθήματος

Η έμφαση θα δοθεί στην εμφάνιση και εξέλιξη της βιομηχανίας στην Ελλάδα.

Ωστόσο θα ασχοληθούμε και με θέματα που σχετίζονται με το νόμισμα, τα δημόσια οικονομικά το δημόσιο χρέος αλλά και την εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος.

1. Πολιτικό, κοινωνικό και ιδεολογικό πλαίσιο της διαμόρφωσης του νεοελληνικού κράτους 18ος 20ος αιώνας.
2. Οι περιπέτειες της Δραχμής.
3. Δημόσια Οικονομικά Δημόσιο Χρέος.
4. Οικονομικό, κοινωνικό και ιδεολογικό πλαίσιο της εκβιομηχάνισης.
5. Η προϊστορία της βιομηχανίας 1830-1865
6. Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης και το χαμένο στοίχημα της ανάπτυξης
7. Η βιομηχανία την εποχή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου και των πολέμων.
8. Βιομηχανία και οι πρόσφυγες.
9. Οι κρίση του 1929 και η εποχή του προστατευτισμού.

Χρονολόγιο Ι

διεθνών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων

1780-1848: Α Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία.

1846: Κατάργηση του νόμου των σιτηρών.

1847: Χρηματιστηριακό κραχ. Απαρχή μιας κρίσης η οποία αποκαλείται κρίση μεικτού τύπου.(συνδυασμός αγροτικής κρίσης και κρίσης στις σιδηροδρομικές εταιρίες.

1848: Ξεσπούν επαναστάσεις στην Ευρώπη.

1848-1851: Ανακάλυψη σημαντικών κοιτασμάτων χρυσού στην. Καλιφόρνια και την Αυστραλία.

1850-1896: Β Κύκλος Kondratieff.

1850-1873: Ανοδική φάση του κύκλου. Χρυσή εποχή του φιλελευθερισμού.

1865: Λατινική Νομισματική Ένωση.(Νομισματική Σύμπραξη χωρών με διμεταλλικό σύστημα. Συμμετέχουν Γαλλία, Βέλγιο, Ιταλία, Ελβετία). Από το 1868 προσχωρεί και η Ελλάδα

1873: Αρχίζει η αποκαλούμενη Μεγάλη Ύφεση που διαρκεί μέχρι το 1893.

1870-1890: Υιοθετούνται προστατευτικά μέτρα από τις περισσότερες χώρες

1890: Πτώχευση Αργεντινής (κρίση Barings), με αποτέλεσμα την επιδείνωση των όρων δανεισμού των οικονομικά ασθενέστερων χωρών.

1890: Αρχίζει η Β Βιομηχανική Επανάσταση που βασίζεται σε νέες πηγές ενέργειας (ηλεκτρισμός και πετρέλαιο, στρόβιλοι και κινητήρας εσωτερικής καύσεως). Αναπτύσσεται ή χημική βιομηχανία. Παρατηρείται άνοδος των εισοδημάτων και η αγορά προσβλέπει στην οικιακή κατανάλωση. Μπαίνουμε στην περίοδο της μαζικής παραγωγής διαρκών καταναλωτικών αγαθών (τηλέφωνο, φωνόγραφος, ηλεκτρική σκούπα, ποδήλατο, ασπιρίνη).

1896-1939/45: Γ κύκλος Kondratieff

Χρονολόγιο

διεθνών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων II

1896-1929: Ανοδική φάση του κύκλου. Η περίοδος 1896-1914 αποκαλείται belle époque

1914-1918: Α Παγκόσμιος Πόλεμος.

1919-αρχές 1920: οικονομική άνθιση

1920-1921 (σε ορισμένες περιπτώσεις μέχρι και το 1922): σύντομη αλλά εξαιρετικά βίαιη κρίση

Αρχές της δεκαετίας του 1920: Ενισχύεται ο προστατευτισμός στις περισσότερες χώρες της Μ. Βρετανίας συμπεριλαμβανομένης.

1924-1929: Περίοδος οικονομικής άνθισης κυρίως για τις ΗΠΑ (τα αποκαλούμενα «τρελά χρόνια») και μια από τις σημαντικότερες ανόδους (bull markets) στην ιστορία του χρηματιστηρίου της Ν.Υόρκης.

Οκτώβριος 1929: Χρηματιστηριακό Κραχ της Ν. Υόρκης. Αρχίζει η Μεγάλη Ύφεση.

21-9-1931. Η Μ. Βρετανία εγκαταλείπει τον Κανόνα Χρυσού

Μάρτιος 1933: Οι ΗΠΑ εγκαταλείπουν τον Κανόνα Χρυσού.

1933-1940: Οι περισσότερες χώρες εφαρμόζουν ακραίες μορφές προστατευτισμού που φτάνουν στα όρια της οικονομικής αυτάρκειας.

1933: Το πρώτο New Deal

1935: Το δεύτερο New Deal

1939-1945: Β Παγκόσμιος Πόλεμος

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων Ι

1821-27 Πόλεμος της Ανεξαρτησίας . Δάνεια επαναστατικής κυβέρνηση 1824/25 Εμφύλιος πόλεμος.

1827: Η Γ' εθνοσυνέλευση εκλέγει τον Καποδίστρια Α' Κυβερνήτη.

20-10-1827: Ναυμαχία Ναβαρίνου.

Ιαν. 1828: Άφιξη Καποδίστρια.

1829: Συνθήκη Αδριανούπολης. Η Τουρκία αναγνωρίζει την αυτονομία της Ελλάδας.

1830: Πρωτόκολλο Λονδίνου. Η Ελλάδα ανακηρύσσεται ανεξάρτητο κράτος υπό κληρονομική βασιλεία.

1831: Δολοφονία Καποδίστρια. Εμφύλιος πόλεμος (1832).

1832: Συνθήκη Κωνσταντινούπολης. Η Πύλη αναγνωρίζει την ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους.

Ιαν. 1833: Άφιξη Όθωνα.

1833: Η ελληνική κυβέρνηση με το νόμο της 8ης (20ής) Φεβρουαρίου του 1833 καθιερώνει τη δραχμή ως το επίσημο νόμισμα του ελληνικού βασιλείου.

1841: Ίδρυση Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

1842: Παραχωρείται το εκδοτικό προνόμιο του τραπεζογραμματίου στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας.

1843: Παύση πληρωμών για το δάνειο των Δυνάμενων. πτώχευση.

1843-44 Αντιμοναρχικό κίνημα με υποστήριξη της Μ. Βρετανίας, του Αγγλικού και Γαλλικού Κόμματος και με αντίθετο το Ρωσικό κόμμα. Ο Όθων παραχωρεί Σύνταγμα

1844: Ίδρυση στο Πειραιά του πρώτου ατμοκίνητου εργοστασίου από το Λ. Ράλλη.

4-4-1848: Πρώτη αναγκαστική κυκλοφορία της δραχμής (διάρκεια 8 μήνες και 12 ημέρες).

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων ΙΙ

1854-1857: Κριμαϊκός πόλεμος, εισβολή ελληνικών στρατιωτικών στρατευμάτων στην Θεσσαλία. Κατοχή του Πειραιά από τους Αγγλογάλλους.

1862: Έξωση του Όθωνα.

1863: Ενθρόνιση Γεωργίου Α΄.

1864: Ενσωμάτωση των Επτανήσων. Θεσμοθέτηση της καθολικής ψηφοφορίας.

1866-69 Κρητική επανάσταση. Συμμετέχουν τα Ελληνικά στρατεύματα που αποβιβάζονται στην Κρήτη. Οι Δυνάμεις αρνούνται να επέμβουν. Η επανάσταση καταρρέει.

1867: Νόμος ΣΔ' 10-4-1867 «περί νομισματικού συστήματος». Καθιερώνεται η νέα δραχμή που αντιστοιχούσε σε 1,12 παλαιές. Η έναρξη του νέου συστήματος ορίστηκε για τη 1-1-1869, αλλά αναβλήθηκε.

1867-1875: Απογείωση της βιομηχανίας στην Ελλάδα. (Ίδρυση 100 περίπου ατμοκίνητων εργοστασίων)

1868: Προσχώρηση της Ελλάδας στη Λατινική Νομισματική Ένωση (Νόμος ΣΠ' 5-11-1868).

1-1-1869: Δεύτερη αναγκαστική κυκλοφορία της δραχμής με τη σύμβαση της 29-12-1968 (διάρκεια 1 έτος, 2 μήνες, 2 ημέρες).

1869: Κατασκευάζεται και η πρώτη σιδηροδρομική γραμμή Πειραιάς-Αθήνα

1871: Α΄ Αγροτική μεταρρύθμιση.

1873: Κερδοσκοπία με την μετοχή της εταιρίας Λαυρίου (Λαυρεωτικά).

1875-76 “ Τis παίει» , το αντιβασιλικό άρθρο του Χαριλάου Τρικούπη εξαναγκάζει τον βασιλιά να δεχθεί την αρχή της δεδηλωμένης.

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων ΙΙΙ

1875: Κρίση υπερπαραγωγής πλήττει την αρτισύστατη ελληνική βιομηχανία και κυρίως τον "δυναμικότερο" τομέα της, την βαμβακοβιομηχανία.

1876-1878: Η εκδήλωση της κρίσης του Ανατολικού ζητήματος (Ρωσο-τουρκικός πόλεμος) είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση της οικονομικής ύφεσης στα περισσότερα εμπορικά και βιομηχανικά κέντρα της χώρας και ιδιαίτερα στην Ερμούπολη.

20-6-1877: Τρίτη αναγκαστική κυκλοφορία της δραχμής (θα διαρκέσει έως την 31-12-1884).

1878: Συμβιβασμός για τα δάνεια της ανεξαρτησίας και άνοιγμα των ξένων χρηματαγορών στα ελληνικά χρεόγραφα.

1879-1881: Συνθήκη Βερολίνου. Ανεξαρτησία Σερβίας, Βουλγαρίας, Μαυροβουνίου.

1879-1892: Η φυλλοξήρα πλήττει τους γαλλικούς αμπελώνες. Και οι τιμές της ελληνικής σταφίδας ανεβαίνουν κατακόρυφα.

1880-1893: Εκτεταμένος εξωτερικός δανεισμός του ελληνικού κράτους. Μεταξύ 1879 και 1890 το ελληνικό κράτος συνήψε 8 εξωτερικά δάνεια ονομαστικού ύψους 630 εκατ. Δρχ.. Από αυτά το κράτος εισέπραξε 459 εκατ. δρχ.

1881: Προσάρτηση Θεσσαλίας και Άρτας.

1880-1882: Περίοδος πλασματικής οικονομικής ευφορίας που οφείλεται στον εξωτερικό δανεισμό.

1880-1900: Πραγματοποίηση σημαντικών έργων υποδομής, σιδηροδρομικό δίκτυο, διώρυγα Κορίνθου κ.α.

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων IV

1-11-1882: Εφαρμογή του νέου νομισματικού συστήματος.

1883-1885: Ξεσπάει οικονομική κρίση που συνδυάζει όψεις κρίσεων παλαιού τύπου (κακή συγκομιδή) και στοιχεία κρίσεων καπιταλιστικού τύπου (χρηματιστηριακή και βιομηχανική κρίση). Η πρώτη ουσιαστικά κρίση νέου τύπου στην Ελλάδα.

1884,1887,1892: Διαδοχικά δασμολόγια του Τρικούπη

1-1-1885: Άρση της αναγκαστικής κυκλοφορίας .

1885: Νέα περιπλοκή του ανατολικού ζητήματος που επιδείνωσε τα πράγματα και παρέλυσε εντελώς την οικονομική ζωή για αρκετούς μήνες

20-9-1885: Επαναφορά της αναγκαστικής κυκλοφορίας της δραχμής. Η αναγκαστική κυκλοφορία του τραπεζογραμματίου θα αποτελέσει στο εξής μόνιμο συστατικό της οικονομικής ζωής της χώρας. Εμφάνιση κερδοσκοπικών φαινομένων στο συνάλλαγμα και σταδιακή υποτίμηση της δραχμής

1890: Κλείνουν οι στρόφιγγες του ευνοϊκού εξωτερικού δανεισμού της Ελλάδας λόγω της κρίσης Barings (βλ. χρονολ. διεθνών γεγονότων).

Αρχές δεκαετίας 1890: Ανάκαμψη της βιομηχανίας που στηρίζεται στην υποτίμηση της δραχμής και τα δασμολόγια του Τρικούπη.

1892: Σταφιδική κρίση

Οκτ. 1893: Ο Τρικούπης κηρύσσει τη πτώχευση του ελληνικού κράτους. Νόμος 10-12-1893, με τον οποίο αναστέλλεται η κανονική εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους. Ραγδαία υποτίμηση της δραχμής.

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων IV

1896: Πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα.

1897: Ήττα στο πόλεμο κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Επιβολή σημαντικών αποζημιώσεων.

1898: Επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου

1900-: Απογείωση της μετανάστευσης προς την Αμερική. Την περίοδο 1900-1940 μετανάστευσαν 495.000 περίπου άτομα, κυρίως προς τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

1904: Πολεμικές συγκρούσεις Ελλήνων και Βουλγάρων ατάκτων στην Μακεδονία. Ο Οθωμανικός στρατός καταστέλλει τις εξεγέρσεις.

1904-1910: Σταδιακή ανατίμηση της Δραχμής. Ίδρυση βιομηχανιών αιχμής.

1909: Επανάσταση στο Γουδί.

1910: Νόμος ΓΧΜΒ'. Η δραχμή φτάνει την άρτια τιμή της σε σχέση με το γαλλικό φράγκο, την οποία θα διατηρήσει μέχρι το 1918. (Πρώτη περίοδος συναλλαγματικής σταθερότητας).

1910-12 Οι στρατιωτικοί καλούν τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Θρίαμβος των Φιλελευθέρων στις εκλογές. Αναδιοργάνωση του κράτους

1912-1913: Βαλκανικοί Πόλεμοι. Η Ελλάδα ανακτά την Ήπειρο και την Μακεδονία.

1912-13 Δολοφονία Γεωργίου Α' στον θρόνο ο γερμανόφιλος Κωνσταντίνος.

1914-16 Ο Βενιζέλος προτείνει έξοδο στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο με την Entente. Πρώτο κύμα Προσφύγων από Πόντο και Βαλκάνια. Ο Κων/νος εμμένει στην ουδετερότητα

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων V

1915-16 Διχασμός. Παραίτηση Βενιζέλου. Το Ρούπελ και το Δ' Σώμα Στρατού παραδίδονται αμαχητί στον γερμανικο-βουλγαρικό στρατό.

1916- 17 Βενιζελικό κίνημα, χωριστό κράτος στη Θεσσαλονίκη. Η Ελλάδα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

1916: Αποκλεισμός της Αθήνας και του Πειραιά από την Entante.

1917-20 Οι Σύμμαχοι εξαναγκάζουν τον Κωνσταντίνο να φύγει από την Ελλάδα. Η κυβέρνηση Βενιζέλου προσφέρει το στέμμα στον Αλέξανδρο Α'.

1917-1923: Β' Αγροτική Μεταρρύθμιση.

1920 Συνθήκη των Σεβρών: με διεθνή εντολή ανατίθεται στην Ελλάδα η διοίκηση της περιοχής της Σμύρνης. Ελληνικός στρατός αποβιβάζεται στην Σμύρνη.

1920 Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ δεν αναγνωρίζει την Συνθήκη των Σεβρών, έναρξη Ελληνο-Τουρκικού Πολέμου. Ο Βενιζέλος χάνει τις εκλογές.

1920-21 Η κυβέρνηση καλεί τον Κωνσταντίνο. Στροφή Αγγλίας και Γαλλίας υπέρ του Κεμαλ Ατατούρκ.

Δεκέμβριος 1920: Οι μεγάλες δυνάμεις επιβάλλουν οικονομικό αποκλεισμό στην Ελλάδα. Αρχίζει η υποτίμηση της Δραχμής.

25-3-1922: Πρώτο αναγκαστικό δάνειο (διχοτόμηση της δραχμής).

Σεπτέμβριος 1922: Μικρασιατική καταστροφή.

1923-1924: Στρατιωτική δικτατορία στην Αθήνα. Εκτέλεση των Έξι. Εκθρόνιση του βασιλιά. Συνθήκη της Λωζανης (24-7-1923).

Χρονολόγιο

ελληνικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών γεγονότων VI

1923-1928 Ένδεκα στρατιωτικά κινήματα η πραξικοπήματα, δυο δικτατορίες.

1923-1928: Οικονομική ανάπτυξη υποβοηθούμενη από προστατευτικά μέτρα, υποτίμηση της δραχμής και υψηλό πληθωρισμό.

24-1-1926: Δεύτερο αναγκαστικό δάνειο (μείωση της αξίας των τραπεζογραμματίων κατά 25%).

1926-28 Ανταλλαγή πληθυσμών Ελλάδος-Τουρκίας. Νέο κύμα προσφύγων στην Ελλάδα..

10-11-1927: Ίδρυση Τράπεζας της Ελλάδος η οποία θα λειτουργούσε αποκλειστικά ως εκδοτικό ίδρυμα. Η έναρξη λειτουργίας έγινε στις 14-5-1928.

1928-32 Κυβέρνηση Βενιζέλου, πολιτική ομαλότητα. Σύμφωνο Βενιζέλου- Ατατούρκ.

14-5-1928: Η δραχμή εισέρχεται σε καθεστώς σταθεροποίησης με βάση τον κανόνα συναλλάγματος χρυσού (Gold exchange standard). Δεύτερη περίοδος συναλλαγματικής σταθερότητας.

26-4-1932: Εγκατάλειψη χρυσής βάσης. Η απόφαση αυτή συνοδεύτηκε από σειρά μέτρων που αποσκοπούσαν στη συγκράτηση του πληθωρισμού, όπως ήταν ο περιορισμός των εισαγωγών και η ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των δασμών

1933: Εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια της οικονομικής ανάκαμψης μετά την υιοθέτηση της αυστηρής προστατευτικής πολιτικής, η οποία ανέδειξε την ελληνική βιομηχανία ως τον κυριότερο προμηθευτή της εγχώριας αγοράς.

1935: Καταστολή φιλοβενιζελικού κινήματος.

4-8-1936: Δικτατορία Μεταξά

28-10-1940: Η Ελλάδα μπαίνει στον Β Παγκόσμιο Πόλεμο